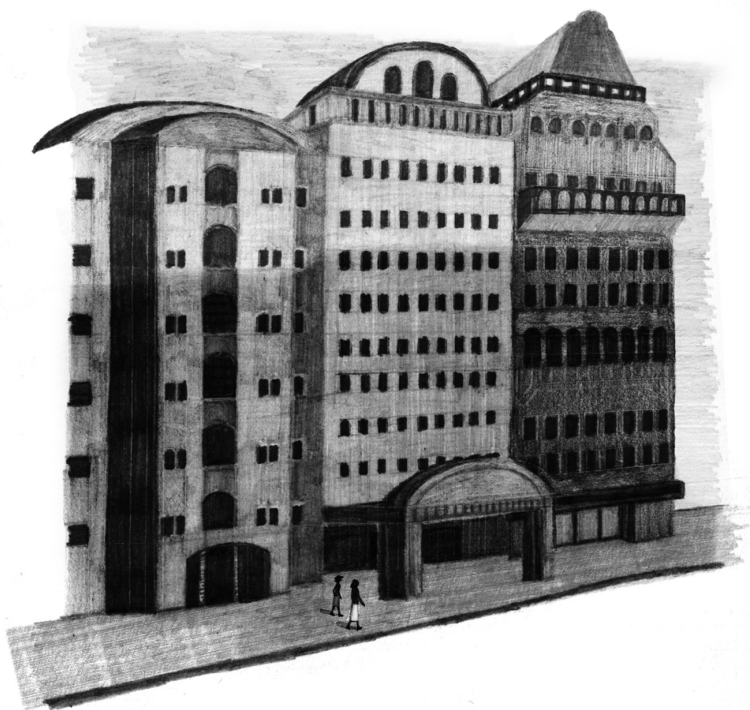

BETTY MACDONALDOVÁ

KDO KOLÍ MŮŽE
DĚLAT ČOKOLÍ

BETTY MACDONALDOVÁ

KDO KOLI MŮŽE
DĚLAT COKOLI

Přeložila Eva Marxová

© Argo, 2008, 2009, 2010, 2014
Copyright © Betty MacDonald, 1950
Translation © Eva Marxová, 1985
Cover art © Dora Dutková, 2008
Cover © Libor Batrla, 2008

ISBN 978-80-257-0005-1 (váz.)
ISBN 978-80-257-1131-6 (e-kniha)

1 / Kdokoli může dělat cokoli, zvlášť naše Betty

Nejlepší na krizi bylo, že znovu sjednotila naši rodinu a poskytla mé sestře Mary ohromnou příležitost dokázat, že kdokoli může dělat cokoli, zvlášť naše Betty.

Přesvědčení, že nadání a úspěch je pouze záležitostí píle a snahy, zdělila Mary po mamince a po tatínkovi. Maminka, která se léty a vlastním přičiněním stala nadanou umělkyní, geniální kuchařkou, výtečnou zahradnicí, kvalifikovanou porodní babičkou, zdatnou švadlenou, spolehlivým naučným slovníkem všeobecných informací, čtenářkou docilující rychlosti kniha za den, dobrou ošetřovatelkou, spolehlivou zvěrolékařkou, neúnavnou posluchačkou, obratnou jezdkyň na koni, vytrvalou plavkyní, docela dobrou čalounicí a tesařkou, zkušenou zemědělkyní, úspěšnou cvičitelkou psů a vynikající kamenicí, pracovala v době, kdy se seznámila s mým otcem, pro modelový salon v Bostonu. Můj otec tehdy byl mladý a ctižádostivý důlní inženýr, který absolvoval s vyznamenáním Harvard za tři roky, přestože veslařil, v noci pracoval na observatoři a ve dne přiučoval bohaté chlapce. Ze spojení těchto dvou nadaných lidí vzešlo pět dětí, čtyři děvčata a jeden chlapec, všichni dlouzí a rusohlaví, kromě mé sestry Dede, která je malá a tvrdohlavá, a každý z nás se zrodil v jiné části Spojených států.

Nejstarší Mary se narodila v Butte ve státě Montana a už ve velmi raném věku se ukazovalo, že má spoustu nápadů a obrovské nadšení, především pro tyto své vlastní nápady. Já, Betty, v pořadí následující, jsem spatřila světlo světa v Boulderu ve státě Colorado, a hned od začátku jsem se chýlila k Maryiným nápadům jako proutkařova hůlka k prameni vody.

Když mi bylo pouhých několik měsíců, bábinka, matka mého otce, která s námi vždycky bydlela, poslala Mary do kuchyně požádat kuchařku, aby mi poslala trochu vody na napití. Mary se ve vteřině vrátila s pohárkem na čištění zubů, do poloviny naplněným vodou. Bábinka pojala podezření a tázala se Mary, odkud má vodu. „Ze záchodu,“ řekla Mary. Babi řekla: „Mary Bardová, jsi ošklivá holčička.“ Mary ukázala na mne, jak se usmívám a natahuji ručičky po skleničce, a řekla: „Nejsem ošklivá, babičko, vidíš, že to chce. Vždycky jí to dáváme.“

Ostatní členové rodiny byli z trochu tužšího těsta, nedychtili tolik stát se Maryinými pokusnými morčaty a Mary jim vždycky velkoryse dovolovala, aby si vybrali mezi svými malodušnými a nedokrevnými nápady a velkým a sladce šťavnatým pokusem, které jim nabízela ona.

Moje první vzpomínky na to, jak jsem byla Maryiným Pátkem, sahají zpátky do oné zimy v Butte ve státě Montana, kdy Mary odpochovala každé ráno důležitě do druhé třídy McKinleyovy školy, zatímco můj bratr Cleve a já – ačkoli jsme už uměli číst a psát – jsme se odšourávali malomyslně do mateřské školy slečny Crispinové, do instituce pochmurné, v níž byly všechny pastelky polámané a oprýskané.

Rozdíl mezi školkou slečny Crispinové a skutečnou školou, po pravdě řečeno mezi školkou slečny Crispinové a čímkoli jiným kromě márnice, byl srdcelomně očividný i čtyřletým a pětiletým dětem. Ale mezi školkou slečny Crispinové a onou pozoruhodnou školou, kterou Mary navštěvovala a líčila v oslňujících barvách, byl rozdíl naprosto nesnesitelný. Ve školce slečny Crispinové se nestalo nikdy nic kromě toho, že některé dny byly chmurnější a tmavší než jiné, a abychom rozlišili modrou od červené nebo hnědou od černé, museli jsme se ke svým náčrtníkům sklánět tak hluboko, že jsme se nosem dotýkali obrázků. Někdy na nás slečna Crispinová, jež byla velmi nervózní, ječela, abychom byli zticha, na krku jí naskočily červené skvrny a tahala a hnětla si kůži na podbradku jako těsto. A v pátek jsme za doprovodu její hry na klavír, v níž ji poněkud

zdržovalo čtení z listu, poskakovali po místnosti a zpívali. Slečna Crispinová nás naučila všechny verše *Dixielandu*, *Swanee River*, *Moje země* a *Starého černého Joe*.

A srovnajte tohle s velikou školou z červených cihel, kam chodila Mary a kde každodenně a běžně (podle Mary a Joe Donera, což byl spolužák a Mary se na něj tak často odvolávala jako na svědka neuvěřitelných příběhů, že „jestli mi nevěříte, zeptejte se Joe Donera“ se stalo rodinným úslovím pro všechny zřejmé nepravdy) tloukli malé děti tyčemi s železnými hroty, mrskali starší chlapce devíticásou kočkou před zraky všech žáků, kde prvňáčkové museli pít inkoust a jíst jaderníky z jablek, kde byli opozdilci zamykáni do sklepa a kde bylo běžné kruté mučení dětí tím, že nesměly na záchod, takže všechny kvílely bolestí a mnohé se počuraly.

Cleve a já jsme pochopitelně a přirozeně věřili všemu, co nám Mary vyprávěla, ale také pochopitelně a přirozeně nás po čase znudilo setrvalé tlučení a mučení a pomočování, které pokračovalo i ve druhé třídě skutečné školy, a Mary, postřehnuvši náš ochládající zájem, počala „salámový sešit“ a měsíce a měsíce nás napínala horečnatou zvědavostí a smrtící závistí.

Jednoho zimního odpoledne padal sníh a Mary se přiřítla ze školy, pozlacená vědou, ale místo své obvyklé nálože hororů nesla velký sešit v lesklé tmavě červené melírované obálce, připomínající salám. „Podívejte se,“ vyzvala babičku a maminku. „Říkám tomu salámový sešit a píšu si tam všechno, co se učím. Vidíte!“ Opatrně smetla sníh z palčáků, rozevřela lesklou obálku a s velkou pýchou ukázala na první stránku. „Tohle jsme dneska dělali ve škole, úplně sami, nikdo nám nepomáhal.“

„Ale to je překrásné, miláčku,“ řekla maminka. „Nádherné!“ Bábinka přizvukovala a Cleve a já jsme se přiblížili, abychom se podívali, co bylo tak krásného. Mary okamžitě sešit chytla, prudce sklapla a schovala za zády. „Počkej, chceme vidět tvůj salámový sešit,“ volali jsme, Cleve a já. Mary řekla k zbláznění sladce a smutně: „Moc ráda bych vám ho ukázala, Cleve a Betyňko, opravdu moc ráda, ale slečna O'Tooleová to nedovolí.“

Maminkám a tatínkům prý sešity ukázat smíme, ale do smrti smřoucí je nesmíme ukázat malým bratříčkům a sestřičkám.“ Maminka a bábinka se zasmály a řekly, že to je nesmysl, ale Mary zadupala: „Když mi nevěříte, zeptejte se Joe Donera.“

Den po dni, pracně a cílevědomě budovala Mary význam salámového sešitu, až se mi o něm zdálo ve dne i v noci. Třeba že jsem ho otevřela a že byl plný papírových panenek a barevných pastelek. Ale žádný špion nestřežil nikdy bděleji svůj tajný kód než Mary ten zatracený starý sešit. Někdy do něho psala úkol, ale obtáčela jej pažemi a nakláněla se tak daleko, že kreslila nebo psala úplně pod břichem. Když spala, měla ho pod polštářem, brala si ho dokonce s sebou i na sáňkování a do baletu. Clevovi a mně nedovolila nahlédnout do sešitu ne snad proto, že by se na nás hněvala nebo že by nás chtěla zlobit. Tvrdila, že pouze dbá příkazů paní učitelky a že se nás snaží ochránit, protože chápe – i když to nechápala maminka ani babička –, že pohled do jejího salámového sešitu by mohl příliš rychle strhnout závoj z naší nevědomosti a že by se tím mohla vyšínout křehká rovnováha našich duší. Naše jediná zbraň byla, že jsme jí neukazovali výkresy ze školky slečny Crispinové, ale Mary o to stejně nestála.

Potom jednou nařídila slečna Crispinová svým školáčkům, aby nakreslili jabloň, ale protože žádné z nás malých Butteňanů nikdy jabloň nevidělo, poradila nám, abychom si našli nějaký obrázek a přinesli ho nazítří do školky. Svěřili jsme se se svým úkolem mamince a bábinka a maminka nám našla velmi hezký barevný obrázek jabloně v knížce Tři malá prasátka. Mary na obrázek chvíli kriticky hleděla a pak pravila: „Ukážu vám mnohem hezčí,“ a k nesmírné radosti Clevové a mé otevřela svůj salámový sešit, přelistovala několik stran a ukázala nám velký výkres něčeho, co vypadalo jako špenát s červenými puntíky na dlouhém pavoučím hnědém stvolu. „Takhle,“ pravila Mary, „takhle kreslíme jabloně ve skutečné škole. Prosím,“ pravila a velkoryse vytrhla celou stránku, „vezměte to slečně Crispinové a uvidíte, co řekne.“ Učinili jsme to a slečna Crispinová na obrázek dlouho zírala, hladila si podbradek a řekla: „Mmmmmmm.“

Příští zimu nám bylo šest a osm a začala jsem chodit do skutečné školy, a protože jsem se ostýchala tak strašlivě, že jsem nedokázala mluvit hlasitěji než slabým šepotem, trvalo několik měsíců, než se zjistilo, že umím číst a psát a patřím vlastně do druhé třídy.

Když se mi podařilo zvládnout úděsnou povinnost předčítat svým slabým šepotem před ředitelem a napsat na tabuli své jméno a několik vět před očima celé chichotající se třídy, řekli mi, že půjdu do druhé třídy, a moje první nadšená myšlenka byla: „Teď dostanu salámový sešit.“ Ale dopoledne plynulo a nedostávala jsem nic. Šilhala jsem po ostatních dětech a nezdálo se, že by někdo nějaký salámový sešit měl. Konečně jsem v zoufalství zvedla ruku a učitelka, mylně chápajíc mé přání, řekla hlasitě: „Na malou nebo na velkou, Alžběto?“ Já jsem řekla: „Kdy dostaneme salámové sešity, prosím?“ „Kdy dostanete co?“ Opakovala jsem trochu hlasitěji: „Salámové sešity, prosím.“ Učitelka řekla: „Nevím, o čem mluvíš, otevři si čítanku na stránce třetí.“

Vstala jsem a šla jsem domů. Nezastavila jsem se, ani abych si oblékla kabát, ani jsem se nepřezula, utíkala jsem vzlykajíc po ulici a vletěla k mamince a bábince, sedícím u kávy. „My je nemáme,“ brečela jsem. „Nemáte co?“ řekla maminka. „Salámové sešity,“ řekla jsem. „Jsem ve druhé třídě a ptala jsem se paní učitelky a ona povídala, že neví, o čem mluvím.“ Maminka mi vysvětlila, že mám jinou učitelku než Mary a že moje učitelka pravděpodobně salámové sešity nepoužívá. Nedala jsem se utěšit. Škola pro mne znamenala jediné. Vlastní salámový sešit, plný tajností, které bych ukázala Clevovi, ale ne Mary. Brečela jsem celé odpoledne a zoufalá maminka se nakonec sebrala a jela do města a koupila mi nové rohačky, Bleskojezd.

Když se Mary vrátila ze školy, byla jsem na dvorku vzadu, na příkrém svahu dlouhém asi třicet metrů a sahajícím shora od dřevníku a kůlny až k malé rovince za domem, a s očima stále ještě zarudlýma a popotahujíc nosem jsem se vozila na svých nových sáňkách. Řekla jsem Mary o naší učitelce a o tom, že nám nedala salámové sešity, a Mary se tak šíleně rozhněvala, že se

hodlala okamžitě vrátit do školy a počmárat lavice a rozlít inkousty, ale k její velké úlevě jsem ji uprosila a rozmluvila tento nebezpečný akt věrnosti. Za odměnu se pokusila vynalézt perpetuum mobile a vyrazila mi všechny přední zuby.

Dvorek byl báječné místo na sáňkování a chvíli – než dostala Mary inspiraci – jsme spokojeně šplhaly nahoru a klouzaly se dolů a znovu šplhaly nahoru a jezdily dolů na velkých, nových, lesklých sáňkách. Potom najednou, když jsme dojely dolů, Mary seskočila, vběhla do sklepa a vrátila se, mávající tyčí na ramínka ze staré skříně.

„Betynko,“ řekla, „mám báječný nápad. Nahoře na kopci si obě sedneme na sánky, já budu držet tuhle tyč před námi (tyč byla dlouhá asi dva a půl metru), a až sjedeme dolů, tyč narazí na dům a vystrčí nás zpátky nahoru na kopec a pak pojedeme zase dolů, nahoru, dolů, nahoru a vůbec nebudeme muset chodit do kopce.“

Zdálo se mi, že je to strašně dobrý nápad, a tak když jsme vytáhly sánky nahoru ke kůlně, sedla jsem si dopředu, zapřela jsem se nohama a Mary nasedla dozadu a obě jsme držely tyč před sebou a přímo před mými ústy. Mary nás silně odstrčila a fi! už jsme svištěly! Potom všechno zčernalo a já jsem začala plivat krev a zuby na bílý tvrdý sníh, protože tyč narazila na dům a zpátky do mých úst. „Jé, Betynko,“ řekla Mary, tak bledá, že její pihy vypadaly jako hnědá mateřská znaménka. „Nechtěla jsem ti ublížit. Je mi to strašně líto,“ a já jsem jí věřila, protože mi dala svůj starý salámový sešit. Stejně to byly jenom první zuby.

Další obětí Maryiných nápadů byl můj bratr Cleve, tehdy podsaditý pětiletý chlapec s červenými vlasy a hlubokou nedůvěrou ke své sestře Mary a její zrzavé přítelkyni Marjorii.

Byla jarní sobota odpoledne a my jsme si hráli na cirkus. Lépe řečeno Mary a Marjorie řídily cirkus, všechny děti ze sousedství byly obecenstvo – vpouštěné za poplatek – a Cleve a já a náš pes Snooper jsme byli nepříteli nadšenými herci. Maminka a bábinka šly na návštěvu a pověřily Sáru, naši služebnou, aby na nás dohlédla. Ale Sára, která nenáviděla děti, zvláště zrzavé děti, žehlila

v kuchyni zády k oknům a zamkla zadní východ. Jelikož by jí bylo působilo nesmírné potěšení vidět jedno nebo všechna naše tělíčka ležící bez života a seřazená a zchystaná na pohřební vůz, nevěnovala naprosto žádnou pozornost výkřikům, při nichž stydla krev v žilách, a pronikavému ječení, linoucím se ze zadního dvorku, kde jsme Cleve a já po velikém přemlouvání předváděli všechny odvážné hrdinské kousky, které si Mary a Marjorie vymyslely pro blaho a radost shromážděného sousedství.

Už jsme skočili ze střechy kůlny na hromadu písku, vložili si do úst zapálené zápalky, vypili ricinový olej a lék proti srdeční chorobě (hořké kozlíkové kapky) a projeli jsme se po dvorku na hřbetě Snoopera, ale vrcholný kousek se teprve měl dostavit. Cleve měl přejít po úzké straně trámku, který zajišťoval dveře do našeho sklepa. Trámek byl dlouhý jenom metr osmdesát, ale vedl nad tmavým a strmým sklepním schodištěm a nebylo se čeho chytit. Byl to kousek odvážný a nebezpečný a Cleve do něj neměl valné chuti.

„Nepudu,“ opakoval tvrdohlavě znovu a znovu. „Ale Cleve,“ přemlouvaly ho Mary a Marjorie, „cožpak nechceš, aby se o tobě říkalo, že jsi nejstatečnější chlapeček ze všech dětí?“ „Ne,“ pravil Cleve a hladil Snoopera. „Koukni, Cleve,“ řekla Mary. „Já půjdu první,“ a šla, lehkými tanečními kroky sem a tam, zpátky a kupředu. Nevypadalo to nijak zvlášť obtížně. „Tak proč to neuděláš pro cirkus?“ tázal se Cleve. Mary řekla: „Protože já jsem konfenciér. Tak proto.“ Cleve pravil: „Tak proč to neudělá Marjorie?“ „Protože Marjorie sbírá lístky,“ řekla Mary. „Herci jste vy, ty a Betty, tak dělej.“ „Nepudu,“ pravil Cleve. Potom řekly Mary a Marjorie, že mu dají pětadvacet centů z vybraného vstupného, a to rozhodlo. Za pětadvacet centů bylo třicet lízátek a za to bychom byli udělali cokoliv.

„Pánííí a dámiíí,“ hlásala Mary. „Pojďte a podívejte se na to statečné malé dítě, které přejde po provaze přes hlubokou černou propast, plnou živých hadů.“ Dramaticky ukázala na Cleva, který vylezl nahoru a stál na otevřených veřejích sklepních

dveří, žmoulaje v dlani pětadvacet centů a hledě podezřívavě nej-
dřív na Mary a potom na uzounký trámek. Maryina okamžitá
inspirace o černé díře plné živých hadů mu odvahy nedodala.
Všechny oči se na něj upřely, ale Cleve se náhle rozhodl, že po
trámku nepůjde, a sedl si a začal sjíždět dolů ze sklepních dveří.

Mary řekla: „Podívejte se, dámí a pání, jak je statečný. Tohle
drobounké malé děfátko se otočilo, aby se nemuselo dívat na
kroutící se těla hadů. Ale je to nejslavnější provazolezec na celém
světě a půjde po tom nebezpečném provaze, nebo těch pětadva-
cet centů nedostaneš,“ zasyčela sotto voce na Cleva. Cleve se po-
díval na pětadvacet centů a pak na trámek a postavil se a vyra-
zil. Jeho malé tlusté nožičky zaškobrtaly, a jak se snažil získat
rovnováhu, zamával pažemi jako větrným mlýnem a přesně
uprostřed a zrovna, když vcházela maminka, spadl a přistál na
zádech na sklepních schodech.

Maminka ho vnesla do domu a položila do vany s horkou
vodou a pak přišel lékař a přezkoumal jeho reflexy a řekl, že Cle-
vovi nic nechybí, ale trvalo velmi dlouho, než se znovu aktivně
zúčastnil Maryiných a Marjoriiných plánů, zvláště když zjistil,
že při pádu upustil svých pětadvacet centů a nějaký malý
mizera mu je ukradl.

Když se teď dívám zpátky, nemohla jsem být nijak zvlášť
chytrá, protože mě jenom o rok později, když mi bylo sedm,
Mary a Marjorie přemluvily, abych skočila z podkroví sousedo-
vy stáje na malinkou hromádku slámy, kterou kdosi nedbale po-
hodil na hrábě otočené kolíky nahoru.

Hrály jsme si tenkrát na varieté, protože Mary a Marjorie ne-
dávno navštívily poprvé varieté, mezi jehož divy, stvrzované Joe
Donerem, náležel létající člověk a muž, který žongloval na uších
ocelovými koulemi. Nemohla jsem žonglovat ušima ocelovými
koulemi, ale mohla jsem být Betty-Člověk-Pták, největší skokan
všech dob, což byl důvod, proč jsem onoho jasného rána stála
a chvěla se v malých dvířkách podkroví. Bylo to jenom tři nebo
čtyři metry vysoko, ale nikdy nezapomenu, jak vysoké mi to při-
padalo.

Přímo přede mnou byl Velký Butte, vyhaslá sopka, kterou jsme vždycky považovali za nejvyšší horu na světě. Veliký nápis M – 1915, nalakovaný bíle na černé skále statečnými absolventy báňské školy, byl teď ve stejné úrovni s mýma očima. Viděla jsem báňskou školu, kde učil můj tatínek, viděla jsem kuchařku Mary věšící prádlo vzadu na dvorku. Viděla jsem stovky vysokých a mohutných modravých horských vrcholků. Viděla jsem Mary, pochodující po dvorečku a ukazující na mne hůlkou a vyvolávající: „Dámí a pání, podívejte se na ni, na Betty-Člověka-Ptáka, nejstatečnější dítě na celém světě. Je to jenom malá sedmiletá holčička a skočí z té strašlivě vysoké budovy na tuhle malinkou hromádečku slámy!“ Podívala jsem se dolů na hromádku slámy a opravdu byla velmi malá. „To je málo slámy,“ řekla jsem, couvající zpátky od prahu dveří. „Samo sebou, že málo,“ řekla Mary. „Ale pan Murphy nám víc nedá. Dělej, Betyňko, bude to legrace,“ volala a na důkaz přejela prsty po několika stéblech slámy.

V žaludku jsem měla kus ledu a srdce jako by se přestěhovalo až do hlavy. „Bum, bum, bum,“ tlouklo mi hned za očima. Mary mi dala čestné slovo, že když skočím mockrát z různých hodně vysokých věcí, budu létat jako ten pán z varieté. Nejprve mě cvičila skoky z plotu, z kůlny a z naší vysoké přední verandy, a čím častěji jsem skákala, tím menší strach jsem měla, ale nezjistila jsem, že bych přistávala něžněji.

Mary tvrdila, že až jednou skočím z náležité výšky, budu se náhle snášet zvolna k zemi jako ve snu. Tohle měla být nová zkouška, a kdyby to vyšlo a já jsem se začala vznášet, mohly se docela dobře splnit i moje sny o vlnitých vlasech, černých jako uhel a spadajících mi ke kotníkům, a o šatech, z irské krajky, s bledě růžovou saténovou spodničkou, jakou měla dcera nočního hlídače. V každém případě to byl zlatý hřeb Maryina představení.

„Tak dělej, Betyňko, miláčku,“ volala. Budu počítat, a až řeknu deset, skočíš.“ Hleděla jsem dolů do zdvižených a obdivných obličejů dětí ze sousedství a Mary začala počítat hlasitě

a zlověstně: „Jedna – a – dvě – a – tři – a –“ Zhluboka jsem se nadýchla, zavřela jsem oči a skočila, když došla k: „deset a –“ Nekroužila jsem. Nevznesla jsem se. Tvrdě jsem dopadla na hromádku slámy a dva kolíky skrytých hrábí mi propíchly nohu. Mary a Marjorie upřímně zděšeny vlastní nedbalostí mě nesly celou cestu domů. Lépe řečeno, Mary mne nesla a Marjorie držela hrábě.

Doma zavolala maminka lékaře, a než přišel, namáčela jsem si nohu v umývadle s horkou vodou a s rozpuštěnou Epsomovou solí a bábinka mě utěšovala: „Děti nejsou nic jinýho než divoši. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby ti museli uříznout vobě nohy.“

„Obě ne,“ řekla Mary, „jenom jednu.“ Doposavad jsem byla velmi statečná, ale teď jsem začala brečet. „Nechci, aby mi uřízli nohu, mohla bych nosit jenom jednu kolečkovou brusli,“ vzlykala jsem.

Mary řekla: „Nic si z toho nedělej, miláčku, Betyňko, přiděláme ti na berličku malinkou kolečkovou brusličku a v zimě tě budu tahat do školy na sáňkách.“ K jejímu velkému překvapení a pohoršení mne rozbřečela ještě víc.

Přišel lékař, prohlédl mi nohu a dal mi protitetanovou injekci. Přišel tatínek, prohlédl mi nohu a vyplatil Mary štetinatu stranou kartáče. Maminka mi otřela slzy, řekla, že mi neuříznou žádnou nohu a že je bábinka stará pesimistka, čímž okamžitě rozveselila Mary i mne, protože jsme se domnívaly, že pesimista je neslušné slovo jako parchant.

Vzpomínka na to, jak jsem byla Maryiným zkušebním pilotem, je z následujícího léta. Bylo to na návštěvě u přátel, kteří žili v malém městečku v horách blízko starého a zrušeného dolu. „Ať vás nikdy nenapadne přiblížit se k šachtě,“ napomínali nás. „Nic není tak nebezpečného pro děti jako šachta. Každá šachta. A zvláště starý důl s hlubokými, tmavými prohnílymi šachtami a se zrezavělými a nespolehlivými stroji.“ „Nepůjdeme nikam blízko k dolu,“ slíbili jsme a nešli jsme.

Šplouchali jsme se v potoce, chodili jsme na ryby, přísávali jsme si na nohy pijavky, protože Mary říkala, že to čistí krev. Dostali

jsme nové nožíky a řezali jsme si vrbové píšťalky. Dávali jsme pozor na chřestýše a býky a nepřibližovali jsme se k žádné šachtě.

Pak jsme se jednoho krásného, horkého letního dne Mary a já rozhodly, že půjdeme na borůvky. Oblékly jsme si plátěné kalhoty a bundy a slaměné klobouky a vyrazily jsme mávajíce plechovými bandaskami s drátěnými držátky. Bylo nádherně. Slunce pálilo a vzduch voněl rozpáleným borovým jehličím a šťávou borůvek. Našly jsme veliký gumovník, odlouply velké kusy bělavé pryskyřice a žvýkaly jsme ji. Měly jsme rády její nahořklou chuť smíšenou s nakyslými borůvkami. Také jsme přišly na to, že si můžeme lehnout na záda do hustého borůvčí a česat bobule rovnou do nádobek. Borůvky padaly klap, klap, klap a bylo to snadné, jako když loupáte hrách. Klouzaly jsme se po lesklém hnědém jehličí od borůvčí k borůvčí. Veverky po nás pokřikovaly a kolem našich hlav se míhaly jasně zelené jehličky. Žvýkaly jsme pryskyřici a byly jsme šťastné.

Potom Mary spatřila umělý náhon. „Co to támhle je, to veliké?“ Překulila se na břicho a ukázala pod nás na úbočí skály. Vypadalo to jako dlouhý šedivý drak, plazící se dolů z hřebenu hory. Rozhodly jsme se, že to vypátráme. Přiklopily jsme bandasky a šly jsme dolů.

Umělý náhon přiváděl do šachet vodu a kdysi ležel na vysokých podpěrách. V místech, kde jsme stály, však malá lavina kamení smetla zrezavělé podpěry a potrubí vodovodu se rozlomilo vedví. Spodní část se teď vinula dolů po úbočí jako obrovská skluzavka. Vnitřek nazelenalý od vody, která tudy protékala, byl rozpálený a kluzký jako sklo, protože do něj napadalo suché borové jehličí.

Mary a já jsme klečely bok po boku a dívaly se do vodovodu. Žvýkala jsem pryskyřici, na horním rtu jsem cítila slanou chuť potu a uvažovala jsem, jestli ten náhon má vůbec nějaký konec. Z místa, kde jsme klečely, se zdál být nekonečný, táhl se do dálky, zmenšoval se a zmenšoval, až z něj v dálce zbýval jen malý černý čtvereček. Mary do toho zakřičela a její hlas se vrátil